

ANNEXURE - B

દી પ્રોલિબીશન ઓફ એમ્પલોયમેન્ટ એજ મેન્યુઅલ સ્કેવેન્જર્સ એન્ડ ધેર રીહેબિલીટેશન એક્ટ, ૨૦૧૩ ના અમલીકરણ અંગે ડૉ. વરેશ સિંહા, (આઈ.એ.એસ.) મુખ્ય સચિવશ્રીના અધ્યક્ષસ્થાને તા. ૦૩/૦૨/૨૦૧૪ ના રોજ ૧૨ : ૩૦ કલાકે મળેલ બેઠકની કાર્યવાહી નોંધ :

બેઠકમાં નીચે દર્શાવેલ અધિકારીશ્રીઓ હાજર રહેલ.

- (૧) શ્રી જી.આર.અલોરીયા, (આઈ.એ.એસ.)
અધિક મુખ્ય સચિવશ્રી,
શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહ નિર્માણ વિભાગ, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- (૨) શ્રી પી.કે.પરમાર, (આઈ.એ.એસ.)
અગ્ર સચિવશ્રી,
પંચાયત, ગ્રામ ગૃહ નિર્માણ અને ગ્રામ વિકાસ વિભાગ, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- (૩) શ્રી સંજ્ય પ્રસાદ, (આઈ.એ.એસ.)
અગ્ર સચિવશ્રી,
સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ, સચિવાલય, ગાંધીનગર
- (૪) શ્રી એ.કે.રાકેશ, (આઈ.એ.એસ.)
વિકાસ કમિશનરશ્રી, ડૉ. જે.એમ.ભવન, ગાંધીનગર.
- (૫) ડૉ. વી. થીરુપુરાજ, (આઈ.એ.એસ.)
કમિશનરશ્રી, ગ્રામ વિકાસ, ડૉ. જે.એમ.ભવન, ગાંધીનગર.
- (૬) ડૉ. એસ. મુરલીઠિંગા (આઈ.એ.એસ.)
સી.ઈ.ઓ., મ્યુનિસીપલ ફાઈનાન્સ બોર્ડ, સેક્ટર-૧૦, ગાંધીનગર.
- (૭) શ્રી એ.જે.શાહ, (આઈ.એ.એસ.)
મેનેજંગ ડિરેક્ટરશ્રી, જી.એલ.પી.સી., ગાંધીનગર.
- (૮) શ્રી જી.એ.શાહ, (આઈ.એ.એસ.)
નિયામકશ્રી, નગરપાલિકાઓ, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર.
- (૯) શ્રી સી.એસ. રાજપાલ,
મેનેજંગ ડિરેક્ટરશ્રી, ગુજરાત સફાઈ કામદાર વિકાસ નિગમ, ગાંધીનગર.
- (૧૦) શ્રી પી.આર.ટાંક,
સંયુક્ત નિયામકશ્રી, અનુસૂચિત જાતિ કલ્યાણ, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર.
- (૧૧) ડૉ. દિનકર રાવલ,
નાયબ નિયામક (એપેકેમીક),
કમિશનરશ્રી, આરોગ્ય, તથીબી સેવાઓ અને તથીબી શિક્ષણની કચેરી, ગાંધીનગર

બેઠકની શરૂઆતમાં અગ્ર સચિવશ્રી, સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગએ બેઠકમાં હાજર રહેલ તમામ અધિકારીશ્રીઓને આવકારીને મુખ્ય સચિવશ્રીની મંજૂરીથી બેઠકની શરૂઆત કરી. બેઠકની શરૂઆતમાં ગુજરાત સફાઈ કામદાર વિકાસ નિગમના મેનેજંગ ડિરેક્ટરશ્રી ધ્વારા પાવર પોઇન્ટ પ્રેઝન્ટેશનથી The Employment of Manual Scavengers and Construction of Dry Latrines (Prohibition) Act, 1993 ના કાયદાની જોગવાઈઓ અને તે પરતે વિવિધ વિભાગો/ખાતાઓ ધ્વારા તેના અમલીકરણ માટે કરવામાં આવેલ કામગીરીની વિગતો રજૂ કરી. વધુમાં, તેમણે પ્રેઝન્ટેશન ધ્વારા જણાવ્યું કે,

ગુજરાતમાં વર્ષ ૧૯૮૨ થી મેન્યુઅલ સ્કેવેન્જર્સ ફી છે. પરંતુ, ૨૦૧૧ ની વસ્તી ગણતરીમાં સમગ્ર દેશમાં ક.૨૮ લાખ અસ્વચ્છ શૌચાલયો અને ગુજરાતમાં ત૨૬૮૦ અસ્વચ્છ શૌચાલયો હોવાનું જણાયેલ. જેને ધ્યાને લઈ ભારત સરકારે વર્ષ ૧૯૯૩ ના કાયદાને રદ કરી આ પ્રથા નાબૂદ કરવા વધુ અસરકારક જોગવાઈઓ સાથે "ધી પ્રોડિબીશન ઓફ એમ્પ્લોયમેન્ટ એઝ મેન્યુઅલ સ્કેવેન્જર્સ એન્ડ ધેર રીહેબિલીટેશન એક્ટ, ૨૦૧૩" નો નવો કાયદો બનાવેલ છે. જેના અમલીકરણ માટે રાજ્ય સરકારના જુદા જુદા વિભાગો/ખાતાઓ ધ્વારા કાયદામાં સૂચવ્યા મુજબની કામગીરી કરવાની થાય છે.

સદરહુ એક્ટ અન્વયે ત્રૈમાસમાં નિયમો બનાવવા જરૂરી હોઈ, ભારત સરકારના તા. ૧૨/૧૨/૨૦૧૩ ના રાજપત્રથી "ધી પ્રોડિબીશન ઓફ એમ્પ્લોયમેન્ટ એઝ મેન્યુઅલ સ્કેવેન્જર્સ એન્ડ ધેર રીહેબિલીટેશન રૂલ્સ, ૨૦૧૩" પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવેલ છે. આ નિયમો ને "મોડેલ રૂલ્સ" ગણી રાજ્ય સરકારે ત્રણ માટે અલગ નિયમો બનાવવા જરૂરી છે અન્યથા, ભારત સરકારના નિયમો અમલી બનશે તેવી કાયદામાં જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે. ચર્ચિમાં અગ્ર સચિવશ્રી, સામાજિક વ્યાય અને અધિકારીતા વિભાગે જણાવેલ કે, ૨૦૧૩ ના નવા કાયદામાં નીચે જણાવ્યા જેવી કેટલીક વધુ અસરકારક જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે.

Sr. No	Provision	1993 Act	Act, 2013
1	Prohibition of dry/ insanitary latrine	Prohibits dry latrines	Prohibits insanitary latrines. Section - 5
2	Definition of dry/ insanitary latrine	"dry latrine" as any latrine, other than a water-seal latrine	an " insanitary latrine" as one which requires human excreta to be cleaned or otherwise handled manually, before complete decomposition, either in situ or in an open drain or pit into which the excreta is discharged or flushed. Section-2(1)(e)
3	Defindition of manual scavenger	A person employed for " manually carrying human excreta".	a person employed for manually cleaning, carrying, disposing of or otherwise handling human excreta in an insanitary latrine or in an open drain or pit or on a railway track. Section - 2(1)(g)

4	Prohibition of hazardous manual cleaning of sewer & septic tanks.	No provision	Defines and prohibits hazardous manual cleaning of sewers and septic tanks and imposes obligation on employers to provide cleaning devices and protective gear to such workers to eliminate risk to their health and safety. Section 2(1)(d) & 7
5	Penal provisions	Punishment for first contravention includes imprisonment upto one year, or fine upto Rs. Two thousand, or both.	For first contravention, amount of fine increased to Rs. fifty thousand. Punishment for subsequent offences is also more stringent. For first contravention of provisions regarding hazardous cleaning of sewer & septic tanks, imprisonment upto years or fine upto Rs. 2 lakh, or both Section - 8& 9
6	Jurisdiction of courts	No court inferior to that of a Metropolitan Magistrate of first class shall try any offence. No court to take cognizance of an offence except upon a complaint made by an authorized person	State Govt. may confer the powers of judicial Magistrate of the first class, on and Executive Magistrate, for trial of offences. Also, provides for summary trial (Section - 21) any person can make complaint. (Section 10)

7	Identification of Manual Scavengers and their Rehabilitation	No provisions regarding identification of manual scavengers.	Has detailed provisions regarding identification as well as rehabilitation. Sections - 11 to 16
8	Implementation Mechanism	District Magistrate or Sub-Divisional Magistrate to be appointed as executive authority for implementing the Act and he shall try to rehabilitate and promote welfare of manual scavengers	State Govt. shall confer powers on local authority and District Magistrate to carry out the provisions of the Act and shall impose duties on them to ensure that all provisions of the Act are complied with. Section - 17 to 19

૯. નવા કાયદામાં Manual Scavengers ની ઓળખ અને તેના પુનઃવસનની જોગવાઈઓ સૂચવવામાં આવી છે.
૧૦. નગરપાલિકા અને ગ્રામ્ય વિસ્તારોમાં ગટરોની સફાઈ માટે માનવને ગટરમાં ઉતારવા પર પ્રતિબંધ મૂકવવામાં આવેલ છે. ગટરોની સફાઈ સાધનો ધ્વારા કરીવવા જોગવાઈ કરવામાં આવી છે તથા સફાઈ કામદારોની સલામતિ, સુરક્ષા, વીમા તથા સ્વાસ્થ્ય ચકાસણીની વધુ જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે.
૧૧. એકટના અમલીકરણ માટે તાલુકા, જિલ્લા તથા રાજ્ય કક્ષાએ વિવિધ સમિતિઓની રચના કરવા તથા તેની સમ્યાંતરે માહિતી ભારત સરકારને મોકલવાની જોગવાઈ છે.
૧૨. નવી SRMS પોજનામાં Manual Scavengers ને રૂ. ૪૦,૦૦૦/- Exgratia રકમ સાથે વધુ લાભો આપવાની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.
૧૩. નવા કાયદામાં અસ્વચ્છ શૌચાલયોની ગણતરી કરીને નિયત સમય મર્યાદામાં તે નાખૂદ કરવા સ્થાનિક સત્તાઓની જવાબદારી નકદી કરવામાં આવી છે.

પ્રસ્તુત એકટની વિવિધ જોગવાઈઓ પરતે વિગતવાર ચર્ચા કર્યા બાદ નીચે દર્શાવેલ વિગતે કાર્યવાહી કરવા બેઠકમાં નિર્ણય કરવામાં આવ્યો :

ક્રમ	કરવાની થતી કાર્યવાહીનો મુદ્દો	ભારત સરકાર ધ્વારા નિયત કરવામાં આવેલ સમય મર્યાદા	બેઠકમાં થયેલ નિર્ણય
૧	"નોડલ ડિપાર્ટમેન્ટ" નક્કી કરવો અને "નોડલ અધિકારી" ની નિમણૂંકું કરવા બાબત.	તા. ૦૬/૦૨/૨૦૧૪	સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગને નોડલ ડિપાર્ટમેન્ટ, ગુજરાત સફાઈ કામદાર વિકાસ નિગમને નોડલ એજન્સી તથા મેનેજંગ ડિરેક્ટરશ્રી, ગુજરાત સફાઈ કામદાર વિકાસ નિગમને નોડલ અધિકારી તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા. (કાર્યવાહી : સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ)
૨	રાજ્ય કક્ષાની મોનીટરીગ કમિટીની રચના કરવા બાબત.	તા. ૦૬/૦૨/૨૦૧૪	સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગના અગ્ર સચિવશ્રીના અધ્યક્ષપણા હેઠળની મોનીટરીગ કમિટીની રચના કરવા નિર્ણય કરવામાં આવ્યો. (કાર્યવાહી : સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ)
૩	રાજ્ય અને જિલ્લા કક્ષાની સર્વે કમિટીની રચના કરવા બાબત.	તા. ૦૬/૦૨/૨૦૧૪	રાજ્ય, જિલ્લા તથા મહાનગરપાલિકા ખાતે સર્વે કમિટીઓની રચના સંબંધિત વિભાગોના પરામર્શમાં સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ કાર્યવાહી કરે તેવો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો. (કાર્યવાહી : સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ)
૪	જિલ્લા અને તાલુકા કક્ષાએ તકેદારી સમિતિની રચના કરવા બાબત.	તા. ૦૬/૦૨/૨૦૧૪	શહેરી વિસ્તારોમાં શહેરી વિકાસ અને ગ્રામ્ય વિસ્તારો માટે પંચાયત, ગ્રામ ગૃહ નિર્માણ વિભાગ તકેદારી સમિતિઓની રચના કરે તેવો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો. (કાર્યવાહી : શહેરી વિકાસ વિભાગ અને

			પંચાયત, ગ્રામ ગૃહ નિર્માણ વિભાગ)
૫	રાજ્યમાં તમામ સ્થાનિક સત્તાઓ અને ગ્રામ્ય વિસ્તારોમાં ઈન્સેનેટરી લેટ્રીન્સનો સર્વે કરવા બાબત.	તા. ૦૬/૦૨/૨૦૧૪	સર્વે સમિતિઓની રચના થયા બાદ પંચાયત વિભાગ ગ્રામ્ય વિસ્તારોમાં અને શહેરી વિકાસ વિભાગ શહેરી વિસ્તારોમાં નિયત કરાયેલ સમય મર્યાદામાં ઈન્સેનેટરી લેટ્રીન્સના સર્વે કરી કામગીરી પૂર્ણ કરે તેવો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો તથા ૬૨ ઉ-માસે નિયત પત્રકમાં સર્વેમાં થયેલ પ્રગતિની વિગતો ગુજરાત સર્વીએ કામદાર વિકાસ નિગમને મોકલવામાં આવે તેવો પણ નિર્ણય કરવામાં આવ્યો. (કાર્યવાહી : શહેરી વિકાસ વિભાગ)
૬	સર્વે કર્યાબાદ "ઈન્સેનેટરી લેટ્રીન્સ" છે તેની યાદી જાહેર કરવા બાબત.	તા. ૨૧/૦૨/૨૦૧૪	શહેરી વિસ્તારો માટે મ્યુ. કમિશનર/ચીફ ઓફિસર/ મામલતદાર અને ગ્રામ્ય વિસ્તાર માટે તાલુકા વિકાસ અધિકારીશ્રીઓને ઈન્સેનેટરી લેટ્રીન્સની યાદી જાહેર કરવા માટેના અધિકૃત અધિકારીઓ તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા. (કાર્યવાહી : શહેરી વિકાસ વિભાગ)
૭	યાદીમાં જાહેર કરાયેલ માલિકોને નોટીસ આપી "ઈન્સેનેટરી લેટ્રીન્સ" ને સજળ જાજરૂમાં પરિવર્તીત કરવા અથવા આવાં ઈન્સેનેટરી લેટ્રીન્સનો નાશ કરવા સૂચના આપવા બાબત.	તા. ૦૬/૦૬/૨૦૧૪	શહેરી વિસ્તારો માટે મ્યુ. કમિશનર/ચીફ ઓફિસર/ મામલતદાર અને ગ્રામ્ય વિસ્તાર માટે તાલુકા વિકાસ અધિકારીશ્રીઓને પ્રસ્તુત કાર્યવાહી કરવા માટેના અધિકૃત અધિકારીઓ તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા. (કાર્યવાહી : શહેરી વિકાસ વિભાગ)
૮	ગ્રામ માસમાં સજળ જાજરૂઓની રચના કરવા બાબત.	તા. ૦૬/૦૮/૨૦૧૪	શહેરી વિસ્તારો માટે મ્યુ. કમિશનર/ચીફ ઓફિસર/ મામલતદાર અને ગ્રામ્ય વિસ્તાર માટે તાલુકા વિકાસ અધિકારીશ્રીઓને પ્રસ્તુત કાર્યવાહી કરવા માટેના અધિકૃત અધિકારીઓ

			<p>તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા. (કાર્યવાહી : શહેરી વિકાસ વિભાગ)</p>
૮	નગરપાલિકાઓ/મહાનગર પાલિકાઓ ધ્વારા જાહેરમાં મળત્યાગ કરવામાં આવે છે તેવાં સ્થળો નિર્ધારિત કરી ત્યાં "કોમ્પ્યુનિટી ટોપલેટ" ઉભા કરવા બાબત.	તા. ૦૬/૧૨/૨૦૧૬	<p>ખુ. કમિશનર/ચીફ ઓફિસરશ્રીઓ ધ્વારા પ્રસ્તુત કાર્યવાહી કરવામાં આવે તવો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો. (કાર્યવાહી : શહેરી વિકાસ વિભાગ)</p>
૧૦	એકટના અમલીકરણ માટે એક્ઝીક્યુટી ઓફિસર અને ઇન્સ્પેક્ટર નિયુક્ત કરવા બાબત.	-	<p>શહેરી વિસ્તારો માટે શહેરી વિકાસ વિભાગ અને ગ્રામ્ય વિસ્તારો માટે પંચાયત, ગ્રામ ગૃહ નિર્માણ વિકાસ વિભાગ આ બાબતે કાર્યવાહી કરે તવો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો. (કાર્યવાહી : શહેરી વિકાસ વિભાગ તથા પંચાયત વિભાગ)</p>
૧૧	એક્ઝીક્યુટીવ મેજીસ્ટ્રેટ અને જ્યુડીશીયલ મેજીસ્ટ્રેટની નિમણૂંક કરવા બાબત.	-	<p>આ અંગે કાયદા વિભાગના પરામર્શમાં શહેરી વિસ્તારો માટે શહેરી વિકાસ વિભાગ અને ગ્રામ્ય વિસ્તારો માટે પંચાયત, ગ્રામ ગૃહ નિર્માણ વિકાસ વિભાગ જરૂરી કાર્યવાહી કરે તવો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો. (કાર્યવાહી : શહેરી વિકાસ વિભાગ તથા પંચાયત વિભાગ)</p>
૧૨	ઓળખ થયેલ હોય તેવા માથે મેલું ઉપાડતા સફાઈ કામદારોને SRMS યોજના હેઠળ લાભો આપવા બાબત.	-	<p>આ બાબતે સંબંધિત સ્થાનિક સત્તાની માથે મેલું ઉપાડતા સફાઈ કામદારોની યાદી અને તે પરતે આપેલ ઓળખકાઈ અને તે યાદીના આધારે તેવા સફાઈ કામદારને SRMS યોજનાનો લાભ આપવા માટે સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગે કાર્યવાહી કરવી તેઓ નિર્ણય લેવામાં આવ્યો. (કાર્યવાહી : ગુજરાત સફાઈ કામદાર</p>

			વિકાસ નિગમ)
૧૩	ભુગળ્ખ ગટરોની મશીનરી ધ્વારા સફાઈ કરવા બાબત.	-	શહેરી વિસ્તારોમાં શહેરી વિકાસ વિભાગ અને ગ્રામ્ય વિસ્તારો માટે પંચાયત, ગ્રામ ગૃહ નિર્માણ વિકાસ વિભાગ જરૂરી કાર્યવાહી કરે તેવો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો. (કાર્યવાહી : શહેરી વિકાસ વિભાગ તથા પંચાયત વિભાગ)
૧૪	સલામતિ, સુરક્ષાના સાધનો, વીમા કવચ અને સફાઈ કામદારોના સ્વાસ્થ્ય/આરોગ્યની ચકાસણી.,	-	માથે મેલું ઉપાડતાં સફાઈ કામદારો અને અન્ય સફાઈ કામદારોને ગટરમાં ઉતારવેના પ્રસંગે તેઓની સુરક્ષા માટે જેવાં કે માસ્ક, ઓક્સજન વગેરે સાધનો પૂરા પાડી તેમની સલામતિ જાળવવા તથા તેઓને રૂ. ૧૦.૦૦ લાખના વીમા ઉતારવા માટેની શહેરી વિકાસ વિભાગ, પંચાયત, ગ્રામ ગૃહ નિર્માણ વિકાસ વિભાગ, સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ તથા આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ વિભાગે સંબંધિત મુદ્દાઓ પરતે કાર્યવાહી કરવાની રહેશે તેવો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો. વધુમાં, સફાઈ કામદારોને તેમની સલામતી સુરક્ષાની સમજ મળે તથા નગરપાલિકા/ મહાનગરપાલિકાના અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓને નવા કાયદાની સમજ મળી રહે તે માટે નિયામકશી, (નગરપાલિકાઓ) ધ્વારા ગાંધીનગર ખાતે અને જરૂરે જણાયે વિભાગીય વર્કશોપનું આયોજન કરવામાં આવે તેવો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો. (કાર્યવાહી : શહેરી વિકાસ વિભાગ અને

			પંચાયત, નિયામકશી, નગર પાલિકાઓ)
૧૫	સજળ જાજરુમાં પરિવર્તીત કરવા માટે ગ્રામ્ય વિસ્તારો માટે નિર્મિત ભારત અભિયાન હેઠળ સહાય,	-	ગ્રામ્ય વિસ્તારોના અસ્વચ્છ શૌચાલયોને સજળ જાજરુમાં પરિવર્તન કરવા નિયમાનુસાર કાર્યવાહી કરવા પંચાયત વિભાગ કાર્યવાહી કરે તેવો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો. (કાર્યવાહી : પંચાયત વિભાગ)
૧૬	શહેરી વિસ્તારોમાં ઇન્ટીગ્રેટેડ લો-કોસ્ટ સેનીટેશન સ્કીમ હેઠળ જાજરુરોના બાંધકામ માટે સહાય		શહેરી વિસ્તારોના અસ્વચ્છ શૌચાલયોને સજળ જાજરુમાં પરિવર્તન કરવા શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહ નિર્માણ વિભાગ કાર્યવાહી કરે તેવો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો. (કાર્યવાહી : શહેરી વિકાસ વિભાગ)
૧૭	જુન, ૨૦૧૩ માસથી ગુજરાત રાજ્યના શહેરી વિસ્તારમાં આવતાં ૧૮૫ સ્ટેચ્યુટરી ટાઉન (વૈદ્યુતિક નગરો) માં મેન્યુઅલ સ્કેવેન્જર્સની ગણતરી માટે કરાયેલ સર્વની માહિતી ભારત સરકારને મોકલવા બાબત.	-	સર્વની માહિતી મોકલવાની બાકી હોય તેવી નગર પાલિકા અને જિલ્લાઓની માહિતી ગુજરાત સફાઈ કામદાર વિકાસ નિગમ પાસેથી મેળવી માહિતી સત્તવરે ભારત સરકારને મોકલવા શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહ નિર્માણ વિભાગ કાર્યવાહી કરે તેવો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો. (કાર્યવાહી : શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહ નિર્માણ વિભાગ અને નિયામકશી, નગર પાલિકાઓ)
૧૮	સફાઈ કામદારોના જીવન વીમા ઉતારવા અને તેના પ્રિમીયમ ભરવાની કાર્યવાહી કરવા બાબત.	-	શહેરી વિસ્તારોના સફાઈ કામદારોના જીવન વીમા ઉતારવા શહેરી વિકાસ વિભાગ તથા ગ્રામ્ય વિસ્તારોના સફાઈ કામદારોના જીવન વીમા ઉતારવા પંચાયત વિભાગ કાર્યવાહી કરે તેવો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો. વર્ષ ૨૦૧૩ ના મેન્યુઅલ સ્કેવેન્જર્સ રૂલ્સ મુજબ સફાઈ કામદાર માટે વીમાની રકમ રૂ. ૧૦.૦૦ લાખ રાખવામાં આવેલ હોઈ જો સફાઈ કામના કોન્ટ્રાક્ટ સ્થાનિક સત્તાએ આપેલ હોય તો સંબંધિત કોન્ટ્રાક્ટર ધ્વારા રૂ. ૧૦.૦૦ લાખનો વીમા લેવો જરૂરી છે તેવી પણ

			<p>સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી. (કાર્યવાહી : શહેરી વિકાસ વિભાગ તથા પંચાયત વિભાગ)</p>
૧૮	મેન્યુઅલ સ્કેવેન્જર્સ એક્ટ, ૨૦૧૩ અન્વયે રૂલ્સ બનાવવા બાબત.	-	<p>ભારત સરકાર ધ્વારા પ્રસિદ્ધ થયેલ મેન્યુઅલ સ્કેવેન્જર્સ રૂલ્સ, ૨૦૧૩ બનાવવામાં વધુમાં વધુ અને મહત્વપૂર્ણ સૂચનો ગુજરાત તરફથી કરવામાં આવેલ છે. તથા રાજ્ય સરકારે કરેલ લગભગ, તમામ સૂચનો તેમાં આવરી લેવામાં આવેલ હોઈ, ગુજરાત રાજ્ય માટે અલગ રૂલ્સ બનાવવાની જરૂરિયાત જણાતી ન હોઈ ભારત સરકારના નિયમો સ્વીકારી લઈ તે મુજબ જરૂરી કાર્યવાહી કરવા નિર્ણય કરવામાં આવ્યો. (કાર્યવાહી : સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ)</p>

અંતમાં, અન્ય કોઈ કામગીરી બાકી ન રહેતાં મુખ્ય સચિવશ્રીએ સંબંધકર્તા તમામ વિભાગોને
લેવાયેલ નિર્ણય મુજબ સત્વરે કાર્યવાહી કરવા અનુરોધ કરી સર્વેનો આભાર માની બેઠક સમાપ્ત થયેલ
જાહેર કરી.

સદી/-
(સંજ્ય પ્રસાદ)
 અગ્ર સચિવ,
 સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ,
 ગાંધીનગર

સદી/-
(ડૉ. વરેશ સિંહા)
 મુખ્ય સચિવ,
 ગુજરાત રાજ્ય
 ગાંધીનગર